

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 72 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i sosialtjenesteloven,
folketrygdloven og trygderettsloven
(oppfølging av anmodningsvedtak og andre
endringer som følge av covid-19 mv.)

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	4	Endringer i trygderettsloven.....	10
			4.1	Innledning og bakgrunn	10
			4.2	Departementets vurdering og forslag	10
2	Endringer i sosialtjeneste- loven	5	5	Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser	11
2.1	Bakgrunn og gjeldende rett	5			
2.2	Departementets vurderinger og forslag	6	6	Merknader til bestemmelsene	11
3	Endringer i folketrygdloven	7			
3.1	Bakgrunn	7			
3.2	Departementets vurderinger og forslag	7		Forslag til lov om endringer i sosialtjenesteloven, folke- trygdloven og trygderettsloven (oppfølging av anmodningsvedtak og andre endringer som følge av covid-19 mv.)	13
3.2.1	Viderebehandling av personopplysninger	7			
3.2.2	Adgang til bruk av person- opplysninger ved utvikling og test av IT-systemer i unntakstilfeller	8			
3.2.3	Helautomatisert saksbehandling	9			
3.2.4	Kopi av inntektskomponenten i a-ordningen.....	9			
3.2.5	Forslag.....	10			

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Prop. 72 L

(2019–2020)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i sosialtjenesteloven, folketrygdloven og trygderettsloven (oppfølging av anmodningsvedtak og andre endringer som følge av covid-19 mv.)

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet 3. april 2020,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Arbeids- og sosialdepartementet legger i denne proposisjonen fram forslag om endringer i lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven), lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) og lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten (trygderettsloven).

Departementet foreslår i kapittel 2 å endre sosialtjenesteloven § 51 a, slik at forskriftshjemmelen utvides. Det foreslås å kunne fastsette midlertidig forskrift om unntak fra aktivitetsplikt for økonomisk stønad. For kvalifiseringsprogram og -stønad foreslås det å kunne gjøre unntak fra bestemmelsene i loven, herunder å kunne forlenge perioden. Forslaget er en oppfølging av to vedtak fattet av Stortinget 16. mars 2020. I tillegg foreslår departementet en adgang til å kunne gjøre unntak fra sosialtjenesteloven § 26 dersom det skulle bli en stor andel saker der kommunen må søke refusjon fra staten etter denne bestemmelsen.

Departementet foreslår i kapittel 3 endringer i folketrygdloven § 25-16 slik at forskriftshjemmelen utvides til å kunne gi regler om automatisk saksbehandling, viderebehandling av personopplysninger til analyse og innsikt og adgang til

midlertidig å kunne laste ned kopi av basen med a-ordningsinntekter fra Skatteetaten (inntektskomponenten). Forslaget om utvidelse er basert på en svært stor økning i saksinngangen i Arbeids- og velferdsetaten som følge av covid-19-pandemien, og tiltakene er nødvendige for å sikre berørte personer ytelser til livsopphold.

I kapittel 4 foreslår departementet endringer i trygderettsloven § 13 for å kunne sende oversendelsesbrevet elektronisk i stedet for ved rekommandert sending.

Ikrafttredelse og økonomiske og administrative konsekvenser framgår av kapittel 5.

Forslagene har ikke vært på alminnelig høring, da dette på grunn av tidsperspektivet ikke har vært praktisk mulig. Departementet vil imidlertid sende utkast til forskrifter med hjemmel i de to foreslåtte lovendringene i sosialtjenesteloven og folketrygdloven på høring.

2 Endringer i sosialtjenesteloven

2.1 Bakgrunn og gjeldende rett

Stortinget fattet følgende vedtak i forbindelse med behandlingen av Prop. 53 LS (2019–2020):

Vedtak nr. 399, 16. mars 2020

«Stortinget ber regjeringen stille aktivitetskrav i sosiale ytelser i bero inntil videre.»

Vedtak nr. 400, 16. mars 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for at tidsavgrensede ytelser, som arbeidsavklaringspenger, får forlenget perioden sin slik at manglende avklaring nå ikke fører til at kvoten på tre år avkortes for mottakerne. Dette er en midlertidig ordning inntil videre. Endringen trer i kraft umiddelbart og utbetalingene skjer så raskt Nav får på plass en teknisk løsning.»

Arbeids- og sosialdepartementet fastsatte 20. mars 2020 forskrifter som fulgte opp lovvedtak 53 (2019–2020) om endringer i folketrygdloven, jf. midlertidig forskrift 20. mars 2020 nr. 368 om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien. I lys av vedtak 399 ble det presisert i forskriften at ytelser fra folketrygdloven skal kunne utbetales uten hensyn til krav til medvirkning og aktivitet mv. som ikke kan gjennomføres som følge av generelle eller individuelle restriksjoner grunnet covid-19. I lys av vedtak 400 ble det regulert at stønadsperiodene for arbeidsavklaringspenger etter folketrygdloven § 11-12 (maksimal stønadsperiode på tre år – fire år hvis ytelsen er innvilget før 2018 – og unntakene på inntil to år) forlenges med seks måneder.

Det kan i dag settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven § 20. For personer under 30 år skal det settes vilkår om aktivitet, jf. sosialtjenesteloven § 20 a, med mindre tungtveiende grunner taler mot det.

Kvalifiseringsprogrammet gjelder for personer mellom 18 og 67 år med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Programmet skal være helårig, på full tid og kan som hovedregel ikke vare lenger enn to år. Deltakelse gir rett til kvalifiseringsstønad, som utbetales etterskuddsvis på grunnlag av registrert frammøte. Stønaden skal på årsbasis være lik to ganger folketrygdens grunnbeløp. Deltakere under 25 år mottar 2/3 stønad. Kvalifiseringsprogrammet er nærmere regulert i sosialtjenesteloven §§ 29 til 40.

Sosialtjenesteloven § 26 regulerer kommune-nes adgang til å kreve refusjon i ytelser etter folketrygdloven. Refusjonsadgangen er begrunnet i at det ikke anses som rimelig at en tjenestemottaker

får dobbel offentlig ytelse for samme formål og for samme periode.

2.2 Departementets vurderinger og forslag

Stortinget har ikke presisert nærmere hva som menes med «sosiale ytelser» etter vedtak 399, eller hvilke tidsavgrensede ytelser som faller inn under vedtak 400 i tillegg til arbeidsavklaringspenger.

Det kan i nåværende situasjon på grunn av restriksjoner som følge av covid-19-pandemien være svært vanskelig eller umulig å gjennomføre avtalt aktivitet for rett til økonomisk stønad eller som avtalt i kvalifiseringsprogrammet. Arbeids- og sosialdepartementet legger til grunn at Stortinget gjennom de to anmodningsvedtakene også ønsket å ivareta dem som mottar økonomisk stønad og deltakere i kvalifiseringsprogrammet.

Gjennom behandlingen av Innst. 198 L (2019–2020), jf. Prop. 53 LS (2019–2020), er det inntatt en ny lovbestemmelse i sosialtjenesteloven, § 51 a Forskrifter om unntak ved allmennfarlig smittsom sykdom mv. Departementet foreslår at forskriftshjemmelen utvides for å kunne gi nødvendige, midlertidige unntak fra bestemmelser om vilkår for tildeling av økonomisk stønad. Videre foreslår departementet å utvide hjemmelen for å kunne gi tilsvarende unntak fra bestemmelser i kvalifiseringsprogrammet. Det skal i midlertidig forskrift blant annet kunne gis regler om permisjon med rett til løpende kvalifiseringsstønad, så lenge deltakelse i program ikke er mulig som følge av utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Deltakeren mister da ikke programtid (rett til oppfølging gjennom deltakelse i program). Når deltakere i kvalifiseringsprogrammet sikres fortsatt inntekt i form av kvalifiseringsstønad, vil dette avlaste arbeids- og velferdsforvaltningen med hensyn til behandling av søknader om økonomisk stønad.

Inntil den nye forskriftshjemmelen er på plass, er det behov for å sikre at deltakere i kvalifiseringsprogram ikke mister ytelsen. Departementet har derfor gitt en egen bestemmelse i forskriften om kvalifiseringsprogram og -stønad, jf. ny § 17 a. Denne skal sikre at dersom deltakelse i program ikke kan gjennomføres som følge av covid-19-pandemien, verken reduseres eller faller stønaden bort, og at denne typen fravær ikke skal telle med i programmets varighet. Det er ikke ideelt å gi slike særregler som følge av covid-19-pandemien i den generelle forskriften, men denne bestemmelsen vil oppheves umiddelbart dersom den

«skreddersydde» hjemmelen for dette formålet som foreslås her kommer på plass.

Grunnet covid-19-pandemien kan det i tillegg være behov for å vurdere alternative modeller for refusjon etter sosialtjenesteloven § 26. Personer som søker ytelse fra folketrygdloven, får ofte denne etterbetalt. Dermed er det en del som mottar økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven i tiden de venter på folketrygdutbetalingen. Det er ikke rimelig at en person mottar to ytelse som skal dekke det samme inntektstapet. Kommunene kan på denne bakgrunn søke refusjon fra staten etter sosialtjenesteloven § 26. Denne prosessen er imidlertid administrativt krevende, og medfører en betydelig belastning for både kommunene og Arbeids- og velferdsetaten i en situasjon der den allerede har kapasitetsutfordringer. Dersom det blir stor pågang av søknader som faller innunder denne kategorien, vil det være nødvendig å ha en hjemmel klar slik at en omgående kan gjøre unntak fra bestemmelsen og vurdere andre mulige ordninger for refusjon til kommunene. Ved et eventuelt unntak fra bestemmelsen, skal det fortsatt legges til grunn at en person ikke skal kunne motta to ytelse som skal dekke det samme inntektstapet.

Departementet viser til lovforslaget, sosialtjenesteloven § 51 a.

3 Endringer i folketrygdloven

3.1 Bakgrunn

Virkningene av Covid-19-pandemien og tiltakene som er iverksatt for å hindre spredning, har medført en umiddelbar krise i arbeidsmarkedet. Fra 12. mars til 29. mars 2020 har Arbeids- og velferdsetaten mottatt 306 400 søknader om dagpenger. Fra 8. mars til 29. mars 2020 har Arbeids- og velferdsetaten registrert 30 200 sykmeldinger som følge av en covid-19 diagnose (påvist eller mistanke om smitte).

Den store saksinngangen vil ikke kunne håndteres tilfredsstillende gjennom oppbemanning alene. Det er anslått at det vil ta mange måneder å behandle krav om livsoppholdsytelse som følge av pandemien selv om Arbeids- og velferdsetaten nå oppbemannes.

3.2 Departementets vurderinger og forslag

Arbeids- og velferdsetaten står nå i en situasjon hvor det er behov for raskt å kunne innrette tje-

nester til et situasjonsbilde som endres hyppig. Det er et enormt og økende press på etatens saksbehandlere og de digitale tjenestene.

Det er på bakgrunn av dette behov for at det gis hjemmel til å fastsette forskrift om midlertidig rettslig grunnlag til følgende:

- Viderebehandling av personopplysninger til analyse og innsikt
- Adgang til bruk av personopplysninger ved utvikling og test av IT-systemer i unntakstilfeller
- Automatisk saksbehandling
- Midlertidig å kunne laste ned kopi av hele basen med a-ordningsinntekter fra Skatteetaten (inntektskomponenten)

Departementet presiserer at disse tiltakene kun skal gjelde for en begrenset periode, men det er grunn til å tro at det vil være behov for dem i de nærmeste månedene for å kunne håndtere den svært krevende situasjonen etaten nå står i.

Folketrygdloven fikk ved lov 20. mars 2020 nr. 7 en egen bestemmelse i § 25-16 som gir hjemmel til å fastsette særskilte regler i forskrift på bakgrunn av allmennfarlig smittsom sykdom – nettopp en slik situasjon som covid-19-pandemien. Departementet foreslår at de nye forskriftshjemlene tas inn i denne bestemmelsen.

3.2.1 Viderebehandling av personopplysninger

Arbeids- og velferdsetaten har i mange tilfeller behov for å behandle særlige kategorier personopplysninger for å kunne gjennomføre analyser og innsikt knyttet til de tjeneste- og ytelsesområdene hvor det er iverksatt tiltak som følge av pandemien. Behov for å behandle særlige kategorier opplysninger må rettferdiggjøres i ett av unntakene i personvernforordningen artikkel 9 nr. 2. Etter departementets vurdering er vilkårene i personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav b oppfylt ved at behandlingen er nødvendig for at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne utføre sine lovpålagte oppgaver. Den foreslåtte forskriftsbestemmelsen vil gi supplerende rettsgrunnlag, jf. forordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav b.

Personvern hensyn taler for at det bør være klart for brukerne hvordan personopplysningene deres blir brukt. I personvernforordningen artikkel 5 bokstav a kommer dette til uttrykk ved at personopplysninger skal behandles på en «åpen måte med hensyn til den registrerte» (prinsippet om åpenhet). Lovregulering av adgangen til å bruke personopplysninger bidrar til å skape slik åpenhet.

Opplysningene som benyttes skal ikke identifisere brukere i større utstrekning eller i lengre tid enn det som er nødvendig ut fra formålet de behandles for. Det vises både til prinsippet om dataminimering og prinsippet om lagringsbegrensning, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 1. Resultatet av behandlingen vil normalt være i anonymisert eller aggregert form. Resultatene av analysene vil ikke direkte berøre behandlingen av saker knyttet til en enkeltbruker.

Departementet forutsetter at Arbeids- og velferdsetaten sørger for at personopplysningene er korrekte og oppdaterte, at de sikres med tilfredsstillende informasjonssikkerhet og at de slettes når formålet er oppfylt. Arbeids- og velferdsetaten må ha strenge og detaljerte retningslinjer for behandling av personopplysninger som ivaretar kravene i personvernforordningen ettersom de behandler store mengder personopplysninger.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en ny bestemmelse som gir anledning til å gi Arbeids- og velferdsetaten adgang til å bruke personopplysninger, herunder særlige kategorier personopplysninger, i forbindelse med analyser for å få innsikt, kunnskap og erfaringer om forvaltningen innenfor de berørte tjeneste- eller ytelsesområdene. Adgangen er begrenset til tilfeller hvor det er umulig eller uforholdsmessig krevende å bruke anonyme opplysninger. Den rokker således ikke ved det prinsipielle utgangspunktet om at Arbeids- og velferdsetaten skal sikre at opplysningene ikke skal identifisere enkeltpersoner i større utstrekning eller i lengre tid enn nødvendig for å oppfylle formålet med behandlingen av personopplysninger.

Det er behov for at slik hjemmel foreligger snarest mulig. Om slik hjemmel ikke kommer på plass, vil det gå utover både kvalitet og svartid på de berørte tjeneste- eller ytelsesområdene som er omfattet av tiltak i forbindelse med covid-19-pandemien.

3.2.2 *Adgang til bruk av personopplysninger ved utvikling og test av IT-systemer i unntakstilfeller*

Konsekvenser av virusutbruddet øker behovet for at Arbeids- og velferdsetaten raskt kan utvikle nye støttesystemer for å sikre snarlig utbetaling av ulike ytelser til personer som blant annet er sykmeldte, arbeidssøkere eller permitterte.

Arbeids- og velferdsetaten har i stort omfang utviklet syntetiske testdata ved testing av etatens IT-systemer, dvs. fiktive data. Testing i Arbeids- og velferdsetaten skal som hovedregel foregå på

syntetiske testdata. Arbeidet med å videreutvikle og berike de syntetiske miljøene med testdata pågår kontinuerlig for å få til et best mulig relevant alternativ til produksjonsdata. Etaten er imidlertid ikke ferdig med dette arbeidet, slik at det fortsatt kan oppstå tilfeller hvor de syntetiske testdata ikke fullt ut dekker alle testbehov og IT-løsninger.

Den ekstraordinære situasjonen som har oppstått som følge av virusutbruddet medfører at det kan være utfordringer med å ta i bruk og eventuelt rekke å konstruere syntetiske data som vil dekke alle nye testbehov og grensetilfeller, for så å gjennomføre de nødvendige testene uten at det gir forsinkelser i utbetalingene. Dette er en unntakssituasjon hvor hensynet til å sikre korrekt og rettidig utbetaling til personer som har mistet sin inntekt, må ha avgjørende betydning. Departementet foreslår derfor en midlertidig hjemmel som åpner for å bruke produksjonsdata til testformål der hvor det ikke er mulig å bruke syntetiske testdata. Dette omfatter også adgang til å behandle særlige kategorier av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9, når dette er nødvendig.

Unntakshjemmelen er en viktig forutsetning for at Arbeids- og velferdsetaten skal få utviklet, testet og raskt få iverksatt de regelendringer som er vedtatt og vil vedtas av Stortinget og Regjeringen som følge av virusutbruddet. Forslaget fremmes således for å støtte opp under de berørte tjeneste- og ytelsesområdene.

Et rettslig grunnlag i form av en midlertidig forskriftshjemmel kan bidra til å sikre personvernprinsippet om lovlighet og åpenhet i den ekstraordinære situasjonen vi står overfor. Bestemmelsen foreslås kun å gjelde i kriseperioder og vil gi Arbeids- og velferdsetaten et lovlig rettsgrunnlag i unntakstilfeller til å kunne teste på personopplysninger fra produksjon.

Adgangen til å bruke allerede innhentede personopplysninger gjelder bare hvor det vil være umulig eller uforholdsmessig vanskelig å bruke syntetiske testdata. Bruk av syntetiske testdata skal fortsatt være hovedregelen i Arbeids- og velferdsetaten også i denne kriseperioden.

Arbeids- og velferdsetaten skal ivareta alle krav til personvern og særlig påse at prinsipper om dataminimering og formålsbestemthet er oppfylt. Det skal utarbeides tilpassede retningslinjer med tiltak for å sikre at personvern og sikkerhet også ivaretas ved slik bruk av personopplysninger fra produksjon til utvikling og test.

Det er behov for at en slik hjemmel foreligger snarest mulig. Om slik hjemmel ikke kommer på

plass, vil det kunne gå utover kvalitet i løsninger og framdrift med sikte på å etablere løsninger for tjeneste- eller ytelsesområdene som er særlig berørt i forbindelse med covid-19-pandemien.

3.2.3 Helautomatisert saksbehandling

Automatisering av beslutningsprosesser kan gi store effektivitetsgevinster, særlig når saksmengden er stor. Automatisering kan også bidra til økt likebehandling, siden alle som etter systemets kriterier er i samme situasjon, automatisk behandles likt. Automatisering gir konsistent gjennomføring av regelverket og kan blant annet forhindre ulik praksis i forvaltningsenheter. Automatisert saksbehandling kan videre sikre at prosessuelle krav til saksbehandlingen blir fulgt og kan gi økt implementering av rettigheter og plikter. Med den økte inngangen av saker til Arbeids- og velferdsetaten som følge av covid-19, er automatisering av saksbehandlingen et helt nødvendig tiltak for at etaten skal kunne yte rett ytelse til rett tid i tiden som kommer.

Departementet foreslår derfor at det gis adgang til at det fattes avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger. Den automatiserte avgjørelsen kan være både enkeltvedtak og andre beslutninger som «i betydelig grad påvirker» enkeltpersoner og kan både omfatte vedtak om innvilgelse og vedtak om avslag på krav om ytelse.

Arbeids- og velferdsetaten opplever nå en formidabel økning i saksinngangen i forbindelse med permitteringer og sykmeldinger. I tillegg er alle skoler og barnehager stengt, noe som gir økt inngang på andre stønadsområder. Det må også tas høyde for lavere kapasitet hos etaten grunnet mulig sykdom blant de ansatte. For å klare å utbetale rett ytelse til rett tid, er det avgjørende at saksbehandlingsprosessen kan gjøres så effektiv som mulig. Automatisering av saksbehandlingen vurderes som et helt nødvendig tiltak i dagens situasjon.

Personvernforordningen artikkel 22 gir særskilte regler for behandling av personopplysninger ved helautomatiserte avgjørelser. Den enkelte har i utgangspunktet rett til ikke å være gjenstand for avgjørelser som utelukkende baserer seg på automatisert saksbehandling og som har rettsvirkning for eller på tilsvarende måte i betydelig grad påvirker vedkommende, med mindre en av unntaksbestemmelsene kommer til anvendelse, jf. artikkel 22 nr. 1 og 2.

Etter artikkel 22 nr. 2 bokstav b kan det gjøres unntak fra artikkel 22 nr. 1 dersom avgjørelsen er

tillatt i henhold til medlemsstatenes nasjonale rett som den behandlingsansvarlige er underlagt, såfremt det er fastsatt «*egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettigede interesser*».

Departementet foreslår at det gis hjemmel til å gi forskrift om midlertidig å tillate at det fattes avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger. Den automatiserte avgjørelsen kan være både enkeltvedtak og andre beslutninger som «*i betydelig grad påvirker*» noen. Behandlingen må i alle tilfeller sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling, som for eksempel retten til innsyn og klage, og være forenlig med retten til vern av personopplysninger. Departementet foreslår videre at særlige kategorier av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 nr. 1, som blant annet helseopplysninger, kan inngå i avgjørelsen. Automatiserte avgjørelser kan etter forordningen ikke bygge på særlige kategorier av personopplysninger med mindre behandlingen er nødvendig av hensyn til «viktige allmenne interesser» etter artikkel 9 nr. 2 bokstav g, jf. artikkel 22 nr. 4, og det er innført egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter, friheter og berettigede interesser.

Departementet legger til grunn at effektiv saksbehandling i Arbeids- og velferdsetaten omfattes av «viktige allmenne interesser».

3.2.4 Kopi av inntektskomponenten i a-ordningen

Ved behandling av søknader om dagpenger, sykepenger og omsorgspenger er Arbeids- og velferdsetaten avhengig av inntektsopplysninger innhentet fra Skatteetaten (a-ordningen) via inntektskomponenten. Arbeids- og velferdsetaten har erfart at tjenesten til Skatteetaten som utleverer inntektsopplysninger (a-ordning) tidvis er nede på grunn av tekniske problemer. Skatteetaten har ikke hatt beredskap utenom normal arbeidstid, noe som har medført at Arbeids- og velferdsetaten ikke får ferdigbehandlet søknader dersom tjenesten til Skatteetaten feiler i disse periodene. Arbeids- og velferdsetaten opplever som følge av virusutbruddet en stor økning i antall søknader og påfølgende oppslag mot Skatteetatens tjeneste og inntektskomponenten. Dette øker risikoen for at Skatteetatens tjeneste ikke tåler den økte belastningen.

Det er på bakgrunn av dette behov for at det gis adgang til at Arbeids- og velferdsetaten kan laste ned en fullstendig kopi av alle inntektsopp-

lysninger om alle inntektsmottakere fra a-ordningen (inntektskomponenten). Arbeids- og velferdsetaten har etter a-opplysningsloven § 8 første ledd tilgang til opplysningene i registeret i forbindelse med forvaltning og beregning av ytelser etter folketrygdloven. Tilgangen er begrenset til opplysninger som organet har hjemmel i lov til å innhente, jf. fjerde ledd.

Folketrygdloven § 21-4, jf. § 25-10, hjemler innhenting av blant annet inntektsopplysninger for å kontrollere om vilkårene for en ytelse er oppfylt. Bestemmelsen forutsetter således at det må foreligge et konkret krav om en ytelse før opplysninger kan innhentes. Slik nedlasting som nevnt over innebærer at det lastes ned opplysninger om flere personer enn dem som på nedlastingstidspunktet har fremmet en søknad om de aktuelle ytelsene. Dette utfordrer blant annet dataminimeringsprinsippet. Departementet har likevel kommet til at dette er et nødvendig tiltak. Hensikten med lovforslaget er å sikre rettidig utbetaling på mest mulig effektiv måte i en tid med betydelig økning i antall søknader på nevnte stønadsområder. Opplysningene fra en slik kopi skal imidlertid kun brukes dersom det ikke er mulig å innhente opplysningene fra a-ordningen direkte og skal kun benyttes til å fastsette riktig ytelse. Det skal ikke benyttes andre opplysninger enn det som normalt innhentes i forbindelse med saksbehandling av en søknad.

Behovet for slik nedlasting gjelder så lenge Arbeids- og velferdsetaten har uvanlig høy saksinnang og saksbehandlingstid av krav etter folketrygdloven relatert til covid-19-pandemien. For å sikre at kopien inneholder oppdaterte opplysninger som etaten kan gjøre nytte av, må det hentes daglige oppdateringer siden inntektsopplysninger er i stadig endring. Dette for å sikre at etaten ikke fatter vedtak og dermed gjør feilutbetaling på feil grunnlag. Om det hentes inn kopier i flere omganger, skal tidligere innhentede kopier slettes fortløpende.

Arbeids- og velferdsetaten er avhengig av å få dette på plass så raskt som mulig slik at det ikke er tekniske utfordringer som hindrer snarlig utbetaling til alle dem som har fremmet søknader om inntektssikring.

3.2.5 Forslag

Departementet foreslår på bakgrunn av dette at det gis hjemmel i folketrygdloven § 25-16 til å gi forskrift som gir midlertidig hjemmel for viderebehandling av personopplysninger til analyse og innsikt, adgang til bruk av personopplysninger

ved utvikling og test av IT-systemer, helautomatisk saksbehandling og til å kunne laste ned kopi av basen med a-ordningsinntekter fra Skatteetaten (inntektskomponenten). Dette foreslås inntatt i nytt tredje ledd til bestemmelsen. Det foreslås, på linje med bestemmelsen i andre ledd, at departementet gis hjemmel til å fastsette forskriften.

Departementet viser til lovforslaget, folketrygdloven § 25-16.

4 Endringer i trygderettsloven

4.1 Innledning og bakgrunn

Anke til Trygderetten framsettes for ankemotparten, som forbereder ankesaken. Dette reguleres av trygderettsloven § 13. Ankemotparten utarbeider et oversendelsesbrev som sendes rekommandert til den ankende part. Kravet til rekommandert brev følger av en henvisning til trygderettsloven § 31 første ledd første punktum i trygderettsloven § 13 femte ledd. Kravet om å sende oversendelsesbrevet rekommandert ble opprettholdt ved lovrevisjonen i 2016. Begrunnelsen for dette framgår av Prop. 139 L (2014–2015) punkt 11.2.4, der notoritets hensynet er framhevet. En større grad av sikkerhet for at den ankende part har kunnet gjøre seg kjent med oversendelsesbrevet vil redusere risikoen for unødvendige begjæringer om gjenopptak av ankesaken.

4.2 Departementets vurdering og forslag

Ved lovendring 19. desember 2017 nr. 113 med ikrafttredelse fra 1. januar 2018, ble det tatt inn et tredje punktum i trygderettsloven § 31 første ledd, der det ble gitt hjemmel for Trygderetten til å sende meldinger elektronisk. Det vises til Prop. 7 L (2017–2018) punkt 3.4. Ved en inkurie ble henvisningsbestemmelsen i trygderettsloven § 13 femte ledd oversett. Det var ingen grunn til å opprettholde et krav til rekommandert sending av Arbeids- og velferdsetatens oversendelsesbrev der en digital løsning gir minst like god sikkerhet for at den ankende part kan gjøre seg kjent med oversendelsesbrevet og dessuten at tidspunktet for mottak av meldingen enkelt vil kunne dokumenteres. Departementet foreslår derfor å ta inn en henvisning også til § 31 første ledd tredje punktum i § 13 femte ledd. Trygderettsloven § 31 første ledd andre punktum gjelder meldinger der notoritets hensynet er mindre framtrædende. En henvisning til hele første ledd vil derfor kunne føre til uklarheter.

Trygderetten er i gang med å iverksette elektronisk utveksling av dokumenter med partene i ankesaker. Arbeids- og velferdsetaten har allerede etablert digitale løsninger for kontakt med sine brukere. Det vil være hensiktsmessig å vurdere trygderettsloven § 31 på nytt når en har høstet mer erfaring med elektronisk forsendelse av dokumenter. Digitale løsninger, ikke rekommanderte sendinger, vil i framtiden være det primære valg for utveksling av dokumenter. Allerede i dag kommuniserer Arbeids- og velferdsetaten digitalt med ca. 85 prosent av brukerne. Prosessfullmektig benyttes i omlag halvparten av ankesakene for Trygderetten. Den digitale løsningen for utsendelse til advokater og rettshjelpere forventes å være klar i løpet av kort tid.

Elektronisk melding kan ikke gjennomføres overfor den som har reservert seg mot dette eller av andre grunner ikke har tilgang til digital postkasse. Dette gjelder anslagvis 15 prosent av Arbeids- og velferdsetatens brukere, og andelen er synkende. Den som ikke kan få oversendelsesbrevet via en betryggende digital løsning, vil som tidligere motta oversendelsesbrevet rekommandert.

Trygderettsloven § 31 andre ledd har en bestemmelse om at meldingen anses mottatt to uker etter innlevering til postoperatør. Departementet foreslår å ta inn en henvisning til denne bestemmelsen i § 13 femte ledd, noe som vil lette fristberegningen i de tilfeller oversendelsesbrevet blir sendt rekommandert.

Departementet viser til lovforslaget, trygderettsloven § 13.

5 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Hovedforslagene i proposisjonen her gjelder til dels oppfølging av to vedtak fattet av Stortinget 16. mars 2020, og dels endringer for at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne klare å ta unna den store saksmengden og håndtere regelverksendringene som følge av covid-19-pandemien. Trygderettens utsendelse av rekommanderte sendinger og mottakers henting av disse, gir utfordringer under den pågående pandemien. Det foreslås at endringene trer i kraft straks, men med virkning fra 16. mars 2020, dvs. fra samme dag som Stortinget vedtok den første tiltakspakken.

Endringene i *sosialtjenesteloven* § 51 a, jf. kapittel 2, vil i seg selv ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Forskrifter som gis med hjemmel i denne bestemmelsen vil imidler-

tid kunne ha økonomiske konsekvenser for kommunen.

Forlengelse av kvalifiseringsprogrammet og/eller permisjon med løpende stønad vil gi økte utgifter for kommunene til kvalifiseringsstønad. På den andre siden vil trolig færre personer begynne på kvalifiseringsprogrammet i denne perioden. Videre antas det at unntak fra aktivitetskravene etter sosialtjenesteloven §§ 20 og 20 a vil kunne gi noe økte utgifter for kommunene til økonomisk stønad. Disse utgiftene vil avhenge av hvordan den midlertidige forskriften med utgangspunkt i denne hjemmelen utformes, og hvor lenge den kommer til anvendelse.

Eventuelle reduserte administrative kostnader som følge av unntak fra aktivitetskravene vil også avhenge av utformingen av den midlertidige forskriften og hvor lenge den kommer til anvendelse. Ved et eventuelt midlertidig unntak fra bestemmelsene i sosialtjenesteloven § 26 vurderes andre mulige ordninger for refusjon til kommunene.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med anslag for merutgiftene av de midlertidige endringene i lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2020.

Endringen av forskriftshjemmelen i *folketrygdloven* § 25-16 vil i seg selv ikke ha økonomiske konsekvenser på stønadsbudsjettet. Det legges til rette for en langt mer effektiv håndtering av sakene, noe som vil gi klare administrative besparelser. Det presiseres at selv om tiltakene gir administrative besparelser, er det samlede trykket på Arbeids- og velferdsetaten langt høyere enn i en normalsituasjon.

Forslaget til endring av *trygderettsloven* § 13 vil gi begrensede økonomiske innsparinger i form av portoutgifter ved rekommanderte sendinger. Forslaget vil gi et potensial for innsparing på anslagvis 0,5 mill. kroner årlig. Videre vil forslaget medføre forenklinger og kreve mindre personalressurser enn dagens ordning.

6 Merknader til bestemmelsene

Til endringen av trygderettsloven § 13

Henvisningen til § 31 første ledd tredje punktum i femte ledd åpner for at ankemotparten, i likhet med Trygderetten, kan ta i bruk digitale løsninger ved meldinger til den ankende part. Dette gjør det mulig for ankemotparten å sende oversendelsesbrevet elektronisk i stedet for ved rekommandert brev. Den digitale løsningen må tilfredsstillende krav

Endringer i sosialtjenesteloven, folketrygdloven og trygderettsloven (oppfølging av anmodningsvedtak og andre endringer som følge av covid-19 mv.)

til sikkerhet og dokumentasjon for tidspunktet meldingen kommer fram. I femte ledd er det også tatt inn en henvisning til § 31 andre ledd som vil lette fristberegningen i de tilfeller der oversendelsesbrevet likevel må sendes rekommandert.

Det vises til punkt 4.2.

Til endringen av folketrygdloven § 25-16

Bestemmelsen gir Arbeids- og sosialdepartementet hjemmel til å gi forskrift i tilfeller der det foreligger utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Det foreslås at det i nytt tredje ledd kan gis regler om viderebruk av personopplysninger til andre forhold enn de var innhentet for, bruk av personopplysninger til å utvikle IT-systemer, mulighet til å behandle saker helautomatisk, samt mulighet til å laste ned inntektskomponenten fra Skatteetaten midlertidig. Forskriften kan gjelde så lenge smittefaren er tilstede eller Arbeids- og velferdsetaten har uvanlig høy saksinnngang og lang saksbehandlingstid relatert til smittefaren som oppstod. Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Det vises til punkt 3.2.5.

Til endringen av sosialtjenesteloven § 51 a

Paragrafen gjelder ved utbrudd eller fare for utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom. Det

foreslås i nytt andre ledd å kunne fastsette midlertidige unntak fra bestemmelser om bruk av vilkår etter §§ 20 og 20 a for økonomisk stønad og unntak fra bestemmelsene i §§ 29 til 40 om kvalifiseringsprogram og kvalifiseringsstønad.

Videre foreslås i nytt tredje ledd å kunne fastsette midlertidige unntak fra bestemmelsen i § 26 om refusjon i ytelser fra folketrygden m.m.

Det vises til punkt 2.2.

Til ikrafttredelsesbestemmelsen

Bestemmelsen fastsetter at loven trer i kraft straks, men gis virkning fra 16. mars 2020, dvs. fra samme dag som Stortinget vedtok den første tiltakspakken og anmodningvedtakene nr. 399 og 400.

Arbeids- og sosialdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i sosialtjenesteloven, folketrygdloven og trygderettsloven (oppfølging av anmodningsvedtak og andre endringer som følge av covid-19 mv.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i sosialtjenesteloven, folketrygdloven og trygderettsloven (oppfølging av anmodningsvedtak og andre endringer som følge av covid-19 mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i sosialtjenesteloven, folketrygdloven og trygderettsloven (oppfølging av anmodningsvedtak og andre endringer som følge av covid-19 mv.)

I

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygde retten skal § 13 femte ledd lyde:

Bestemmelsene i § 31 første ledd første og tredje punktum og § 31 andre ledd gjelder tilsvarende for meldinger til den ankende part etter andre ledd.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 25-16 tredje og nytt fjerde ledd skal lyde:

På tilsvarende vilkår som nevnt i første ledd kan departementet gi forskrift om at Arbeids- og velferdsetaten kan gis adgang til å

- a) *viderebehandle innhentede personopplysninger når dette er nødvendig for å sikre gode tjenester til brukerne, hensiktsmessige arbeidsprosesser og en effektiv forvaltning av tjenester og ytelser etter folketrygdloven,*
- b) *bruke personopplysninger fra produksjonsdata til utvikling og test ved tilpasning og produksjonssetting av nye tekniske løsninger for tjenester og ytelser etter folketrygdloven,*
- c) *treffe avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 i forbindelse med behandling av krav om ytelser etter folketrygdloven, og*

d) *innhente kopier av inntektsopplysninger fra a-ordningen for å understøtte effektiv beregning og utbetaling av ytelser etter folketrygdloven.*

Forskrift gitt med hjemmel i første, andre eller tredje ledd kan gis virkning så lenge utbruddet eller faren for utbrudd er til stede. Forskrift gitt med hjemmel i tredje ledd kan også gis virkning så lenge Arbeids- og velferdsetaten har uvanlig høy saksinn gang eller lang saksbehandlingstid på grunn av utbruddet eller faren for utbrudd.

III

I lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 51 a andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om midlertidige unntak fra bestemmelsene i § 20, § 20 a og §§ 29 til 40.

Departementet kan gi forskrift om midlertidige unntak fra bestemmelsen i § 26 om refusjon i ytelser fra folketrygden m.m.

Nåværende andre ledd blir nytt fjerde ledd.

IV

Loven trer i kraft straks. Endringene gjelder fra 16. mars 2020.

